

7.4 Визначення коефіцієнта корисної дії (к.к.д.) електропечі

Загальні відомості

При розрахунку параметрів теплової роботи печі, а також для порівняльної оцінки нагрівальних пристроїв розрізняють термічний і ефективний коефіцієнт корисної дії пічних агрегатів.

Термічним коефіцієнтом корисної дії є відношення кількості корисного тепла, що йде на нагрів металу, до всієї кількості тепла, що утворилася в нагрівальному пристрої при його тепловій роботі:

$$\eta_T = \frac{Q_M}{Q_T} \cdot 100 \%, \quad (7.10)$$

де Q_M - кількість тепла, що йде на нагрів металу, ккал;

Q_T - загальна кількість тепла, що утворилася в печі, при спалюванні палива, ккал.

Ефективний коефіцієнт корисної дії - відношення кількості корисно використуваного тепла в нагрівальному пристрої до кількості тепла, що залишилася в печі:

$$\eta_e = \frac{Q_M}{Q_{oc}} \cdot 100 \%, \quad (7.11)$$

де Q_{oc} - кількість тепла, що залишилося, в печі при горінні палива, ккал.

Для нагрівальних пристроїв найбільш показовим є термічний коефіцієнт корисної дії.

Стосовно електричної печі опір η_T можна визначити таким чином.

Потужність, що витрачається піччю

$$W = \frac{I \cdot u}{1000} \text{ кВт}, \quad (7.12)$$

де I - сила струму, А;

u - напруга в силовому колі, В.

Загальна кількість теплової енергії, що еквівалентна електричній, буде:

$$Q_T = 860 \cdot W_{cp} \cdot \tau, \text{ ккал}, \quad (7.13)$$

де W_{cp} - середня потужність за час нагріву, кВт;

τ - тривалість роботи печі, год.

Кількість тепла, що йде на нагрів металу, визначається:

$$Q_M = q \cdot (C_2 \cdot t_2 - C_1 \cdot t_1), \text{ ккал}, \quad (7.14)$$

де q - вага заготовки, кгс;

C_1 і C_2 - відповідно початкова і кінцева теплоємність металу заготовки, ккал/кгс · град;

t_1 і t_2 - відповідно початкова і кінцева температура заготовки, °С.

Залежно від типу нагрівального пристрою, його конструктивного виконання, роду палива, ступеню використання тепла пічних газів, що відходять, термічний коефіцієнт корисної дії може коливатися в широких межах (від 8 до 35%).

Мета роботи

Визначення термічного коефіцієнту корисної дії лабораторної електричної печі при нагріві сталевих заготовок.

Матеріал, інструмент, устаткування

Заготівка з вуглецевої сталі $\varnothing 50-60$ мм і $l = 150$ мм. У заготівці висвердлюється радіальний отвір $\varnothing 2-4$ мм на глибину 25-30 мм для установки платинородій - платинової термопари, що є датчиком для визначення температури металу, що нагрівається.

Лабораторна однофазна електрична піч. Перетворення електричної енергії на теплову здійснюється в опорах, виготовлених у вигляді спіралі з ніхромового дроту або силітових стрижнів.

Амперметр і вольтметр, які включаються в силовий ланцюг печі для визначення параметрів споживаного струму. Піч оснащена системою автоматичного управління тепловим режимом з електронним потенціометром.

Платинородій - платинова термопара і мілівольтметр, проградуєований в градусах для вимірювання температури заготовки.

Порядок проведення роботи

Робота полягає у визначенні загальної кількості енергії, що витрачається піччю протягом нагріву, і кількості енергії, корисно використаної на нагрів металу.

Заготовку зважити, в задалегідь висвердленому отворі встановити гарячий спай термопари і помістити в робочу зону печі.

Включити піч, автоматичним електронним потенціометром задати певну температуру нагріву.

Через кожні 5-7 хвил. реєструвати покази амперметра, вольтметра і мілівольтметра.

Після того, як температура заготовки досягає заданої, піч відключити з фіксацією часу припинення дослідів.

Покази приладів занести до табл. 7.4.

Таблиця 7.4 – Результати вимірювань коефіцієнта корисної дії електропечі

Час, години- хвилини	I , А	u , В	W , кВт	Температура, °С	Примітка

Зміст звіту

За формулами (7.13) і (7.14) визначити Q_M і Q_T . Термічний коефіцієнт корисної дії отримаємо за формулою (7.10). На підставі табличних даних побудувати графіки потужності печі, витраченої при нагріві, і температури заготовки у функції часу нагріву.

Дати електричну принципову схему лабораторної печі.

Контрольні питання

1. Чинники, що впливають на процес окалиноутворення.
2. Структура окалини на поверхні сталевих заготовок.
3. Вплив окалини на якість готової продукції.
4. Способи зменшення окалиноутворення при нагріві в печах відкритого полум'я.
5. Суть тріщиноутворення при нагріві.
6. Умови тріщиноутворення при нагріві.
7. Зв'язок внутрішньої напруги із структурними перетвореннями при нагріві.
8. Методи боротьби з внутрішньою напругою і тріщиноутворенням.
9. Основні способи транспортування заготовок від нагрівальних пристроїв до ковальсько-пресових машин.
10. Вплив розмірів заготовок на процес втрат тепла при транспортуванні.
11. Вплив способу транспортування на втрати тепла заготовками.
12. Визначення ефективного і термічного к. к. д. нагрівального пристрою.
13. Термічний к. к. д. як метод оцінки теплоізоляції печі.
14. Способи підвищення к. к. д. печей.

Література до розділу 7: [7, 8, 9, 10]